

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

MARDİN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

2021 YILI SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2022

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	10
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	11
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	11
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	11
6. DENETİM GÖRÜŞÜ.....	14
7. DENETİM BULGULARI.....	14
8. EKLER.....	28

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	3
Tablo 2: 2021 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	4
Tablo 3: 2021 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	5
Tablo 4: 2021 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu.....	6
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2019-2021) Seyri.....	6
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2019-2021) Seyri.....	7
Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler	8
Tablo 8: Tahakkuk Eden Emlak Vergileri	18
Tablo 9: Vergi Gelirlerinden Alacaklara Ait Tahsilat/Tahakkuk Tablosu.....	23

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Taşınmazlara İlişkin Kayıt İşlemlerinin Tam Olarak Yerine Getirilmemesi
2. Yapılandırması Bozulan Alacakların Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına Aktarılmaması
3. İlçe Belediyelerinin Görev ve Yetkisi Alanında Bulunan Emlak Vergilerinin Tarh, Tahakkuk ve Tahsilat İşlemlerinin Büyükşehir Belediyesince Yapılması
4. Taşınmazlar İçin Yapılan Değer Artırıcı Harcamaların Doğrudan Giderleştirilmesi
5. İller Bankası Ortaklık Payının Mali Tablolarda Eksik Gösterilmesi
6. Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri İçin Amortisman Ayrılmaması

B. Diğer Bulgular

1. Vergi Gelirlerinin Tahsilat Oranının Düşük Olması
2. Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımı Sözleşmesinin Süresiz ve Bedelsiz Olarak Yapılması
3. Kırılma, Bozulma ve Eskime Nedeniyle Ekonomik Ömrünü Tamamlayan Taşınırın Hurda Hesaplarına Aktarılmaması

---

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği Anayasa'da hüküm altına alınmıştır.

Mardin Büyükşehir Belediyesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde genel yönetim kapsamında yer almakta olup faaliyetlerini 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği görev, yetki, imtiyaz ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir.

Büyükşehir Belediyesinin temel mevzuatı 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu olup bu Kanun'da kurumun görev, yetki, imtiyaz ve sorumlulukları ile organları, teşkilatı, bütçe ve denetimi gibi temel hususlar düzenlenmektedir. Bununla birlikte görev, yetki, imtiyaz ve sorumlulukları 5393 sayılı Belediye Kanunu ile diğer ilgili kanun ve yönetmeliklerde de düzenlenmiştir.

5216 sayılı Kanun'un 7'nci maddesinde, büyükşehir belediyelerinin ve büyükşehir ilçe belediyelerinin görev ve yetkileri ayrıntılı bir şekilde sayılmıştır. Söz konusu görev ve yetkiler genel olarak 5393 sayılı Kanun'da belirtilen görev ve yetkilerin paylaşımı şeklindedir. Büyükşehir belediyelerinin, kendi sınırları içerisinde yer alan ilçe belediyelerinin imar uygulamalarını denetleme yetkisi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyeleri hakkında 5393 sayılı Kanun'da yer verilen yetki, imtiyaz ve muafiyetlerin geçerli olduğu da mezkûr Kanun'da belirtilmiştir.

5216 sayılı Kanun'un 8 ve 9'uncu maddesinde belirtilen altyapı ve ulaşım hizmetleri büyükşehir belediyelerinin sorumluluğu altındadır.

5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, itfaiye, mezarlıklar, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı veya yaptıracığı bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm

---

ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, temiz su atık su tesisleri kurup işletmek, ulaşım hizmetlerini görmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile birlikte büyükşehir belediyelerinin görev, yetki ve sorumluluk alanları genişletilerek; büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasındaki ilişkiler ve hizmetlerin yerine getirilmesi noktasında düzenleyici, bağlayıcı karar alma yetkisi verilmiştir.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

5216 sayılı Kanun'da Büyükşehir Belediye organları; Büyükşehir Belediye Meclisi, Büyükşehir Belediye Encümeni ve Büyükşehir Belediye Başkanı olarak öngörülmüştür. Karar organı olan Büyükşehir Belediye Meclisi, biri Büyükşehir Belediye Başkanı olmak üzere 6 Memur üyeden oluşmaktadır.

Büyükşehir Belediyesi teşkilâtı; norm kadro esaslarına uygun olarak genel sekreterlik, daire başkanlıkları ve müdürlüklerden oluşmaktadır. Birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi Büyükşehir Belediye Meclisinin yetkisi dâhilindedir.

Büyükşehir Belediye personeli Büyükşehir Belediye Başkanı tarafından atanır. Personelden müdür ve üstü unvanlı olanlar ilk toplantıda Büyükşehir Belediye Meclisinin bilgisine sunulur. Genel sekreter, belediye başkanının teklifi üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı tarafından atanır.

Büyükşehir Belediyesinin teşkilat yapısında doğrudan Başkana bağlı 5 birim belirlenmiştir. Bunlar; Ar-ge Şube Müdürlüğü, Özel Kalem Müdürlüğü, Teftiş Kurulu Başkanlığı, İç Denetim Birim Başkanlığı'dır. Doğrudan Başkana bağlı diğer birim olan Genel Sekreterlik idarenin en önemli icra organıdır.

Basın Yayın Halkla İlişkiler Müdürlüğü ve Hukuk Müşavirliği doğrudan Genel Sekretere bağlı olan birimlerdir. Genel Sekretere bağlı 3 Genel Sekreter Yardımcısı bulunmaktadır. Belediyenin 20 hizmet birimi, alan ve amaçlarına göre ilgili Genel Sekreter Yardımcılıklarına bağlıdır.

Belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Belediye personeline ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur		187
Sözleşmeli Personel	-	11
Kadrolu İşçi		128
Geçici İşçi	-	3
Toplam		329
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel		1.628

Mardin Su ve Kanalizasyon Genel Müdürlüğü, Mardin Büyükşehir Belediyesi Başkanlığının bağlı kuruluşudur.

Mardin Su ve Kanalizasyon Genel Müdürlüğü kanunlardaki esaslara ve özel hukuk hükümlerine göre Büyükşehir Belediyesi mücavir alan sınırları içerisinde su ve kanalizasyon hizmetlerinin planlanarak yürütülmesi ve koordinasyonunu sağlamak üzere kurulmuş; özel bütçeli, tüzel kişiliği olan ve kamusal görev yapan bir kurumdur.

Ayrıca Büyükşehir Belediyesinin doğrudan ve/veya dolaylı hissedarı olduğu toplam 1 şirketi bulunmaktadır.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır.

Bütçe işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

Bütçe; belediyenin stratejik planına ve performans programına uygun olarak, analitik bütçe sistemine göre belediye başkanı tarafından hazırlanan, mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren ve belediye meclisince kabul edilen bir karardır. Bu kapsamda Mardin Büyükşehir Belediyesi, faaliyetlerini ilgili mali yılı bütçesi ile verilen ödenekler ile yürütmektedir.

Büyükşehir Belediyesinin 2021 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2021 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod1	Giderin Türü	Geçen Yılandan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe İle Verilen Ödenek (TL)	Eklenen / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
01	Personel Giderleri	0,00	64.443.000,00	(70.000,00)	64.373.000,00	56.841.570,43	7.531.429,57	0,00
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	0,00	8.584.000,00	1.090.000,00	9.674.000,00	9.337.785,32	336.214,68	0,00
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	250.000,00	359.883.000,00	53.979.575,94	414.112.575,94	357.129.286,15	56.983.289,79	0,00
04	Faiz Giderleri	0,00	25.000.000,00	(13.500.000,00)	11.500.000,00	10.386.529,14	1.113.470,86	0,00
05	Cari Transferler	0,00	10.630.000,00	13.775.000,00	24.405.000,00	23.333.790,88	1.071.209,12	0,00
06	Sermaye Giderleri	0,00	93.600.000,00	2.129.518,88	95.729.518,88	75.875.118,78	19.854.400,10	0,00
07	Sermaye Transferleri	0,00	60.000,00	0,00	60.000,00	0,00	60.000,00	0,00
08	Borç Verme	0,00	20.000,00	0,00	20.000,00	0,00	20.000,00	0,00
09	Yedek Ödenek	0,00	43.000.000,00	(32.535.000,00)	10.465.000,00	0,00	10.465.000,00	0,00
Toplam		250.000,00	605.220.000,00	24.869.094,82	630.339.094,82	532.904.080,70	97.435.014,12	0,00

Mardin Büyükşehir Belediyesinin 2021 mali yılı bütçesi ile 605.220.000,00 TL ödenek öngörülmüş olup önceki yıldan devreden 250.000,00 TL ve yıl içinde eklenen ödenekle birlikte 2021 yılı ödenek toplamı 630.339.094,82 TL olmuştur. Yıl içinde 532.904.080,70 TL bütçe gideri yapılmış, 97.435.014,12 TL ödenek iptal edilmiştir.

Büyükşehir Belediyesinin 2021 yılı Bütçesi “(A) Ödenek Cetvelinde” 605.220.000,00

TL ödenek, “(B) Gelirlerin Ekonomik Sınıflandırılması” cetvelinde ise 415.043.108,00 TL gelir tahmini öngörülmüş olup gider bütçesindeki ödenek toplamı ile gelir bütçesinde tahmin edilen gelir toplamı arasındaki fark, Finansmanın Ekonomik Sınıflandırılması Cetvelindeki borçlanma, borç ödemeleri ve likidite amaçlı banka hesabında tutulan nakit karşılığı ile gösterilen 190.176.892,00 TL ile giderilmiş olup bütçe denklığı sağlanmıştır.

Tablo 3: 2021 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	5.885.350,00	5.679.134,70	5.078,00	5.674.056,70	96,40
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	9.642.000,00	8.721.032,16	2.788.288,39	5.932.743,77	61,53
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	300.100,00	24.561.637,01	0,00	24.561.637,01	8.184,4
05- Diğer Gelirler	398.255.658,00	674.541.482,13	23.209,56	674.518.272,57	169,36
06- Sermaye Gelirleri	960.000,00	11.957.399,00	0,00	11.957.399,00	1.245,5
08-Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	-
09- Red ve İadeler	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Toplam	415.043.108,00	725.460.685,00	2.816.575,95	722.644.109,05	174,11

Buna göre 2021 yılında net bütçe geliri %174,1 seviyesinde gerçekleşmiştir. Artışın sebeplerine bakıldığında, Diğer Gelirler ekonomik kodunda izlenen merkezi idare vergi gelirlerinden alınan paylarda gerçekleşen artıştan kaynaklandığı görülmektedir. Vergi Gelirleri %96,40 ve Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri %61,53 beklenenin altında gerçekleşmiş olup ülkemizde ve dünyada meydana gelen pandemi koşullarından dolayı gerçekleşmenin düşük olduğu değerlendirilmektedir. Alınan Bağış ve Yardımlar gelir kaleminde gerçekleşmenin (%8.184,4) gelir tahmininin çok üstünde olduğu görülmüş olup artışın sebebinin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının Kentsel Sit Alanı ve Tarihi Çarşıların Restorasyonu ve cephe iyileştirmeleri için vermiş olduğu hibelerden kaynaklandığı anlaşılmıştır. Sermaye Gelirlerindeki artışın ise (%1.245,5) gelir tahmininin çok üstünde olduğu görülmüş olup, artışın sebebinin iki adet taşınmazın vergi borçlarına karşılık Hazine ve Maliye Bakanlığına satılmasından kaynaklandığı anlaşılmıştır.

Tablo 4: 2021 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe (Başlangıç) Ödenegi (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	64.443.000,00	56.841.570,43	88,20
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	8.584.000,00	9.337.785,32	108,78
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	359.883.000,00	357.129.286,15	99,23
04- Faiz Gideri	25.000.000,00	10.386.529,14	41,54
05- Cari Transferler	10.630.000,00	23.333.790,88	219,50
06- Sermaye Giderleri	93.600.000,00	75.875.118,78	81,06
07- Sermaye Transferleri	60.000,00	0,00	0
08- Borç Verme	20.000,00	0,00	0
09- Yedek Ödenekler	43.000.000,00	0,00	0
Toplam	605.220.000,00	532.904.080,70	88,05

Buna göre 2021 yılında bütçe giderleri %88,05 seviyesinde gerçekleşmiştir. Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri giderlerinde başlangıç bütçesinde öngörülen tutar %108,78 ve Personel Giderlerinde %88,20 oranında gerçekleşmiştir. Personel harcamalarına ilişkin gider kalemleri beklenenin altındadır. Cari Transferler Gideri %219,50 beklenenin çok üstünde gerçekleştiği görülmüş olup, artışın 2021 yılı içerisinde Karadeniz bölgesinde yaşanan sel felaketindeki yaraların sarılması amacıyla Sinop il Özel İdaresine yapılan nakdi yardımdan kaynaklandığı görülmüştür.

Belediyenin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2020 yılının 2019 yılına, 2021 yılının 2020 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2019-2021) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2019 Yılı (TL) (A)	2020 Yılı (TL) (B)	2021 Yılı (TL) (C)	2020-2019 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2021-2020 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	2.917.541,79	6.740.587,25	5.674.056,70	131,03	-15,82

Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	5.330.518,40	6.582.330,83	5.932.743,77	23,48	-9,86
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	6.000,00	10.623.040,00	24.561.637,01	1.769,50	131,21
Diğer Gelirler	355.953.189,00	456.581.305,18	674.518.272,57	28,27	47,73
Sermaye Gelirleri	2.245.000,00	2.328.600,00	11.957.399,00	3,72	413,50
Toplam	366.452.249,19	482.855.863,26	722.644.109,05		
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)		0	2.816.575,95		
Net Toplam	366.452.249,19	482.855.863,26	725.460.685,00	31,77	50,24

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2021 yılında gelirler bir önceki yıla göre 242.604.821,74 TL'lik (%50,24) artış göstermiştir. Vergi Gelirlerinde 1.066.530,55 TL (%15,82), Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinde 649.587,06 TL (%9,86) azalış olmuştur. Diğer Gelirlerde 217.936.967,39 TL (%47,73) ve Sermaye Gelirlerinde 9.628.799,00 TL (%413,50) tutarlarındaki artışlar toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur. Artışın büyük oranda vergi gelirlerinin ve aynı şekilde merkezi idare vergi gelirlerinden alınan paylarının eklenmesi sonucu arttığı anlaşılmakla birlikte, gelir yönetiminde sağlanan başarı da bu artışta etkili olmuştur.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2019-2021) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2019 Yılı (TL) (A)	2020 Yılı (TL) (B)	2021 Yılı (TL) (C)	2020-2019 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2021-2020 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	42.390.744,04	58.450.844,34	56.841.570,43	37,88	-2,75
SGK Devlet Prim Giderleri	6.550.670,31	10.071.445,72	9.337.785,32	53,74	-7,28
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	217.258.845,67	232.490.393,85	357.129.286,15	7,01	53,61
Faiz Giderleri	32.189.890,36	24.172.606,62	10.386.529,14	-24,90	-57,03
Cari Transferler	11.372.538,17	10.310.608,13	23.333.790,88	-9,33	126,31
Sermaye Giderleri	117.029.301,99	104.166.591,91	75.875.118,78	-10,99	-27,16
Sermaye Transferleri	0,00	1.041.687,78	0,00	-	-100
Toplam	441.191.970,31	441.704.179,35	532.904.080,70	0,01	20,65

Belediyenin bütçe giderleri toplamı 2021 yılında 2020 yılına göre 91.199.901,35 TL (%20,65) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2021 yılında Personel Giderlerinin 1.609.273,91 TL (%-2,75), Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Prim Giderlerinin 733.660,40 TL (%-7,28), Sermaye Giderlerinin 28.291.473,13 TL'lik (%-27,16), Sermaye Transferlerinin 1.041.687,78 TL'lik (%-100), Faiz Giderlerinin 13.786.077,48 TL'lik (%-57,03) azaldığı

görülmektedir. Mal ve Hizmet Alım Giderlerinde 124.638.892,30 TL'lik (%53,61), Cari Transferlerde 13.023.182,75 TL (%126,31) artış olmuş, artışın 2021 yılı içerisinde Karadeniz bölgesinde yaşanan sel felaketindeki yaraların sarılması amacıyla Sinop il Özel İdaresine yapılan nakdi yardımdan kaynaklandığı görülmüştür. Faiz azalışı kredi faizlerinden kaynaklanmış olup, özellikle bütçe yönetiminde dengenin sağlanması amacıyla tasarrufa gidilerek, sermaye giderleri, faiz giderleri azaltılmış ve bütçe denklığı sağlanmaya çalışılmıştır.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Belediyenin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2021 yılı Faaliyet Gideri 351.291.674,85 TL, Faaliyet Geliri 770.058.085,46 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 418.766.410,61 TL olarak gerçekleşmiştir.

Mardin Büyükşehir Belediyesinin doğrudan ve/veya dolaylı hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir:

Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediyenin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	MARDİN KENT ANONİM ŞİRKETİ	5.041.687,78	5.041.687,78	100

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Mardin Büyükşehir Belediyesinin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibariyle belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap

---

---

planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
  - 1) Bilanço
  - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
  - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
  - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
  - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
  - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
  - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
  - 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
  - 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

---

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 55'inci maddesinde; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların

---

korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, mali bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini teminen idare tarafından oluşturulan süreçler ile iç denetimi kapsayan mali ve diğer kontroller bütünü olarak tanımlanmıştır.

Aynı maddede görev ve yetkileri çerçevesinde, malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartların ve yöntemlerin Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartların ve yöntemlerin ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirleneceği, geliştirileceği ve uyumlaştırılacağı belirtilmiştir.

Bu kapsamda İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar ile Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği yayımlanmıştır. İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesinde, iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin, malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, ayrıca 5018 sayılı Kanun'a ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikli işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir. Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 18 standart ve bu standartlar için gerekli 79 genel şart belirlenmiştir.

Mardin Büyükşehir Belediyesinin iç kontrol sisteminin Tebliğ'de öngörülen; kontrol ortamı, risk değerlendirmesi, kontrol faaliyetleri, bilgi ve iletişim ile izleme bileşenleri açısından değerlendirilmesi sonucunda tespit edilen hususlar aşağıda belirtilmiştir.

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar Mardin Büyükşehir Belediyesi Birimlerinin Teşkilat, Kuruluş, Görev, Yetki, Sorumluluk ve Çalışma Esaslarına Dair Yönetmelik ile açık bir şekilde belirlenmiş ve yazılı hale getirilmiştir.

- Kurumun tüm birimlerinde iş tanımları yapılmış ancak iş akış şemaları hazırlanmamıştır. Bu dokümanlar tüm kurum personeliyle paylaşılmıştır.

- Yetki devirleri ve sınırları bir genelge ve İmza Yetkileri Yönergesi ile yazılı olarak belirlenmiştir.

- Mevzuatın açıkça birleşmez olarak tanımladığı görevlere ilişkin kurum tarafından yapılan görevlendirmelerde görevler ayrılığı ilkesi dikkate alınmıştır.

- Kurumla yapılan görüşmelerde Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hazırlama çalışmaları başlatılmış ancak henüz tamamlanamamıştır.

- Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik ekinde yer alan “Etik Sözleşmesi” kurum personeli tarafından imzalanmış ve özlük dosyalarına konulmuştur. Ancak kamu görevlileri etik davranış ilkeleri hakkında eğitim verilmemiştir.

- Kurum personelinin yeterliliği ve performansı bağlı olduğu yöneticisi tarafından değerlendirilmemiştir.

- İdarede birimler tarafından hassas görevler belirlenmemiştir.

- Kurumdaki görevler için gerekli eğitim ihtiyacı belirlenmemiş ve hizmet içi eğitim planlaması yapılmamıştır.

- 2019-2023 dönemini kapsayan Stratejik Plan, kurum personelinin katkılarıyla hazırlanması gerekirken hizmet alımı yöntemiyle hazırlanmış ancak kurumun web sitesinde yayınlanmamıştır.

- 2020 yılı Performans Programı, içerik olarak mevzuat hükümlerine uygun şekilde hazırlanmış ve internet sitesinde yayımlanmıştır. Performans Programında kurumun bütçesi performans hedefleri ve faaliyetlerle ilişkilendirilmiştir.

Bütçelerin ilk 6 aylık uygulama sonuçları ve ikinci 6 aya ilişkin beklentileri içeren mali durum ve beklentiler raporu 2021 yılı için hazırlanmış ve kurum web sitesinde yayınlanmıştır.

- Risk analizi çalışmaları yapılmamış, kurumsal riskler ve iç kontrol riskleri belirlenmemiştir.

- Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak kurulmuştur.

- Kamu idaresinde, yönetimin ihtiyaç duyduğu gerekli bilgiler ile raporları üreten ve analiz yapma imkanı sunan bir yönetim bilgi sistemi kurulmuştur. Yedekleme yapılmaktadır. Veri kayıt sistemi bulunmaktadır.

- Yıllık faaliyetlere ait sonuçlar ve değerlendirmeler İdare Faaliyet Raporunda yer almakta ve kurum web sitesinde yayımlanmaktadır. İdare faaliyet raporuna, üst yönetici

---

---

tarafından imzalanan "İç Kontrol Güvence Beyanı" ile mali hizmetler birim yöneticisi tarafından imzalanan "Mali Hizmetler Birim Yöneticisinin Beyanı" eklenmiştir.

- İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu kurulmamıştır.

- İç kontrol sistemi bir değerlendirmeye tabi tutulmamıştır. Dolayısıyla bu değerlendirmeye ilişkin formlar ve raporlar da düzenlenmemiştir.

- İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik ile kurum için 3 iç denetçi kadrosu ihdas edilmesine rağmen bu 3 kadronun sadece 1'i doludur. Yıllık iç denetim programları yapılmış ve üst yönetici tarafından onaylanmıştır. Ancak iç denetim raporu hazırlanmamıştır.

Bu çerçevede, iç kontrolün bileşenlerinden kontrol ortamı, bilgi ve iletişim ile izlemeye ilişkin standartlarda belirli şartların sağlandığı, risk değerlendirmesi ve kontrol faaliyetlerine ilişkin standartlarda öngörülen şartların ise sağlanamadığı kanaatine varılmıştır.

İç kontrol sisteminin sağlıklı bir şekilde kurulup geliştirilmesi için gerekli çalışmalar yapılması ve iç kontrol sisteminin başta üst yönetim olmak üzere tüm personel tarafından sahiplenilmesi ve harcama birimlerinin sürecin içine dâhil edilerek iç kontrol anlayış ve farkındalığının belediyenin tamamına sirayet etmesinin sağlanması gerektiği değerlendirilmektedir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Mardin Büyükşehir Belediyesi 2022 mali yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan; geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, "Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular" bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Taşınmazlara İlişkin Kayıt İşlemlerinin Tam Olarak Yerine Getirilmemesi

Belediyenin mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazlara dair kayıtların tamamlanmadığı, taşınmaz modülünün tam olarak işlevsel hale getirilmediği ve taşınmazların kayıt şekline ilişkin formlar ile icmal cetvellerinin hazırlanmadığı görülmüştür.

Belediyeler taşınmazlara ilişkin kayıtlarını, Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik ile Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde yer alan hükümlere göre yapmak zorundadırlar. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "Hesap grubuna ilişkin işlemler" alt başlıklı 187'nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde; edinilen maddi duran varlıkların maliyet bedeliyle, bağış veya hibe olarak edinilenlerin varsa bilinen değeri ile yoksa değerlemesi yapıldıktan sonra tespit edilen değeriyle, bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla kayıtlarda yer almayanların ise envanter ve değerlemesi yapıldıktan sonra ilgili duran varlık ve net değer hesabına kaydedilmek suretiyle hesaplara alınacağı ifade edilmiştir. Yine aynı bentte tahsisli kullanılan taşınmazların ve diğer kamu idarelerine tahsis edilen taşınmazların yardımcı hesap kodlarında izlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Ayrıca Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmeliğin "Kayıt ve Kontrol İşlemleri" başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrasında; kayıt ve kontrol işlemleri, mevcut taşınmazlar ile yıl içerisinde çeşitli yollarla edinilenlerin ve elden çıkarılanların miktar ve değer olarak takip edilmesi için kayıt altına alınması olarak ifade edilmiştir.

Aynı Yönetmeliğin "Kayıt şekli" başlıklı 7'nci maddesinde; kamu idarelerinin Tapu kütüğünde adlarına tescilli olan ve Ek 1'deki Kayıt Planının "Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar", "Tapuda Kayıtlı Olmayan Taşınmazlar", "Orta Malları", "Genel Hizmet Alanları" başlıkları altında yer alan taşınmazların kaydının sırasıyla Ek 2, Ek 3, Ek 4, Ek 5'te yer alan formlarda; tapu kütüğünde üçüncü kişiler adına tescilli veya diğer kamu idarelerinin yönetiminde olmakla birlikte irtifak hakkı tesisi, tahsis, kiralama, kullanma izni verilmesi gibi yollarla kullanım hakkı kendilerine verilen taşınmazların kaydının ise Ek 6'da yer alan formda yer alan bilgileri içerecek şekilde elektronik ortamda ve defterde tutulacağı, bu formların

---

taşınmaz icmal cetvellerinin hazırlanması için mali hizmetler birimine gönderileceği ve mali hizmetler birimince bu formların konsolide edilerek Yönetmeliğin ekinde (Ek 7) bulunan örneğe uygun şekilde taşınmaz icmal cetvellerinin oluşturulacağı hüküm altına alınmıştır.

Ancak yapılan incelemede, tahsis edilen ve tahsisli kullanılan taşınmazların kayıtlara alınmadığı, ilgili formların hazırlanmadığı, taşınmaz icmal cetvellerinin düzenlenmediği tespit edilmiştir. Ayrıca muhasebe kayıtlarına esas alınan Ek 7 numaralı icmal cetvelleri oluşturulmadığından ilgili taşınmaz hesaplarına kaydedilmesi gereken değerler de tespit edilememiştir.

Taşınmaz kayıt ve takip sisteminin yukarıda yer alan mevzuat hükümlerine göre kurulmaması nedeniyle Mali Hizmetler Müdürlüğü'nde yer alan 250 Arazi ve Arsalar Hesabında 19.825.025,29 TL, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabında 604.365.008,79 TL ve 252 Binalar Hesabında 102.788.730,64 TL tutarındaki kayıtların taşınmazlar hakkında gerçek durumu yansıtmadığı mütaala edilmektedir.

Kamu idaresi cevabında, bulgu konusu hususa katılmış olup 2022 mali yılında gerekli düzeltmelerin yapılacağını belirtmiştir. Belediyenin taşınmazlara ilişkin kayıtlarının yukarıda yer alan mevzuat hükümlerine göre tamamlanması ve mali tablolarda gerçek cins ve değerleri ile yer almasının sağlanması gerekmektedir.

BULGU 2: Yapılandırması Bozulan Alacakların Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına Aktarılmaması

Yapılandırması bozulan ve takibe düşen alacakların 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabı yerine 122 ve 222 Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabında izlendiği görülmüştür.

2020 ve 2021 yıllarında yürürlüğe giren 7256 ve 7326 Sayılı Yapılandırma Kanunları ile son ödeme tarihi geçmiş ve takibe düşen vergi, resim, harç, trafik ve idari para cezaları gibi kamuya olan borçlar için yeniden yapılandırma imkânı getirilmiştir. Bu kanunlar ile tahsil dairelerince takip edilen kamu alacaklarından kanun kapsamına girenlerin gecikme faizi, gecikme cezası gibi fer'i alacakları affedilerek, yerine yurtiçi üretici fiyatları endeksine göre güncellemeler yapılmış olup, mükelleflere peşin ya da taksitli bir şekilde ödeme imkanı getirilmiştir. Ancak taksit seçeneği seçilerek yapılandırılan borçlardan bir takvim yılında ikiden

---

fazla taksitin süresinde ödenmemesi veya eksik ödenmesi halinde Kanun hükümlerinden yararlanma hakkının kaybedileceği söz konusu kanunlarda belirtilmiştir.

Yapılan incelemede; Mardin Büyükşehir Belediyesine olan yapılandırma kapsamındaki borçlarını taksitli yapılandıran 139 kişinin, bir takvim yılı içerisinde ikiden fazla taksitini süresinde ödememesi veya eksik ödemesinden ötürü yapılandırmasının bozulması gerektiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabının niteliğini açıklayan 89'uncu maddesinde; mevzuatı gereğince tahakkuk ettirilen faaliyet alacaklarından takibe alınan tutarlar ile bunlardan yapılan tahsilat, tecil ve terkinlerin izlenmesi için kullanılacağı belirtilmiştir. Belirtilen Yönetmelik'in 122 ve 222 Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabının niteliğini açıklayan maddelerinde; mevzuatı gereğince gelirlerden alacaklar hesabı veya gelirlerden takipli alacaklar hesabında kayıtlı tutarlardan tecil veya tehir edilenlerin bu hesaplarda izlenmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Mardin Büyükşehir Belediyesi muhasebe kayıtları üzerinde yapılan incelemelerde; yapılandırma kanunları kapsamında yapılandırılan alacakların 122 ve 222 Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabına kaydedildiği görülmüştür. Ancak yapılandırması bozulan 139 kişiye ait toplam 1.384.971,48 TL tutarındaki alacağın, muhasebe kayıtlarında ve kullanılan gelir otomasyon programında izlenmeye devam edildiği ve söz konusu kişilere ait yapılandırmaların bozularak 122 ve 222-Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesaplarından, 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına aktarılmadığı görülmüştür.

Buna göre; yapılandırması bozulan ve muhasebe kayıtlarında 122 ve 222 Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabında izlenen 139 kişiye ait 1.384.971,48 TL tutarındaki idare alacağının gerekli hesaplamalar yapılmak suretiyle güncellenerek 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına aktarılması gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; bulgu konusu hususa katılmış ve konu ile ilgili hatanın 2022 yılı kayıtlarında düzeltildiğini belirtmiştir. Söz konusu hata 2021 yılı mali tablolarını etkilediğinden bu husus denetim raporuna alınmıştır.

BULGU 3: İlçe Belediyelerinin Görev ve Yetkisi Alanında Bulunan Emlak Vergilerinin Tarh, Tahakkuk ve Tahsilat İşlemlerinin Büyükşehir Belediyesince Yapılması

1319 Sayılı Emlak Vergisi Kanunu ve ikincil mevzuatı gereğince ilçe belediyeleri tarafından tarh, tahakkuk ve tahsilatı yapılması gereken Bina, Arsa ve Arazi Vergileri ile ilgili olarak Mardin Büyükşehir Belediyesi mali tablolarında ve gelir otomasyon programında yersiz tahakkukların bulunduğu görülmüştür.

1319 Sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun verginin tarh ve tahakkukunu düzenleyen ilgili maddelerinde; Bina, Arsa ve Arazi Vergilerinin "ilgili belediye" tarafından tarh ve tahakkuk ettirilip tahsil edileceği, 17 Sıra Nolu Emlak Vergisi Genel Tebliği'nin 3'üncü maddesinde de "Belediyeler" deyiminden, büyükşehirlerde ilçe belediyelerini, diğer il ve ilçelerde bu il ve ilçelerdeki belediyeleri, il ve ilçe merkezi olmayan yerlerde ise kasaba belediyelerinin anlaşılması gerektiği ifade edilmiştir. Buna göre; herhangi bir büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde Emlak Vergilerinin tarh, tahakkuk ve tahsilatı ile ilgili büyükşehir belediyeleri yetkili değildir. Yukarıda bahsedilen mevzuat gereği bu vergiler ilçe belediyelerin görev ve yetki alanındadır.

Mardin Büyükşehir Belediyesi mali tablolarında 31.12.2021 itibariyle Emlak Vergilerine ilişkin tahakkuk verileri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 8: Tahakkuk Eden Emlak Vergileri

Hesap Kodu / Adı	Vergi Türü	Toplam Tahakkuk (TL)
121-Gelirlerden Takipli Alacaklar	Bina Vergisi	193.260,15
222-Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar	Bina Vergisi	1.538.871,01
121-Gelirlerden Takipli Alacaklar	Arsa Vergisi	134.702,38
222-Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar	Arsa Vergisi	438.838,16
121-Gelirlerden Takipli Alacaklar	Arazi Vergisi	17.798,04
	TOPLAM:	2.323.469,74

Yapılan incelemede, yukarıda belirtilen mevzuat gereği Büyükşehir Belediyesi mali tablolarında ve gelir otomasyon sisteminde 10.924 adet sicile ait toplam 2.323.469,74 TL tutarında Emlak Vergisi tahakkukunun bulunduğu ve bunlarla ilgili yıl içinde 2.565,45 TL tahsilat yapıldığı tespit edilmiştir.

Kamu idaresi cevabında, bulgu konusu hususa ilişkin gerekli çalışmaların başlatıldığını belirtmiştir. Mardin Büyükşehir Belediyesi mali tablolarında ve gelir otomasyon sisteminde yer almaması gereken Emlak Vergilerine ilişkin tahakkuklar ile ilgili olarak, kullanılan gelir otomasyon programındaki mükellefiyet sicil bilgileri incelenmeli ve tespit edilenlerin gelir kaybına sebebiyet verilmemesi için ilgili ilçe belediyesine devredilmesi ve bu tahakkukların terkin edilmesi gerekmektedir.

BULGU 4: Taşınmazlar İçin Yapılan Değer Artırıcı Harcamaların Doğrudan Giderleştirilmesi

Maddi duran varlıklara yapılan değer artırıcı harcamaların, ilgili duran varlıkların kayıtlı değerine eklenmeyip doğrudan giderleştirildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 187'nci maddesinin ikinci fıkrasının (a/1) alt bendinde maddi duran varlıklar için sonradan yapılan ve o varlığın değerini, kullanım süresini, ürün ve hizmet kalitesini, sağlanan faydayı artıran veya üretilen mal veya hizmetlerin üretim maliyetini azaltan her türlü maliyetin, ilgili maddi duran varlığın kayıtlı değerine ilave edileceği ve amortisman hesaplamasında dikkate alınacağı belirtilmiştir.

Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan 47 Sıra No'lu Amortisman ve Tükenme Payları Tebliği'nin 6'ncı maddesinde taşınmazlar için 34.000,00 TL'yi aşan ve değer artırıcı harcama olarak kabul edilen giderlerin ilgili duran varlığın maliyetine ekleneceği ifade edilmiştir. Adı geçen Tebliğ'in 4'üncü maddesinde ise değer artırıcı harcamaların varlıkların amortisman ve tükenme payına tabi tutulan değeri içerisinde yer alması gerektiği açıklanmıştır.

Yapılan incelemede, bu nitelikte olan 937.975,27 TL tutarındaki harcamanın ilgili maddi duran varlıkların kayıtlı değerine eklenmeyip doğrudan gider olarak kaydedildiği tespit edilmiştir. Bunun sonucunda, ilgili hesaplar itibarıyla 2021 yılı Bilanço ve Faaliyet Sonuçları Tablosunda hataya neden olunmuştur.

Kamu idaresi cevabında, bulgu konusu hususa katılmış ve 2022 yılında ilgili kayıtların düzeltileceğini belirtmiş olup taşınmazlar için yapılan değer artırıcı harcamaların ilgili maddi

---

duran varlık hesaplarına kaydedilerek mali tablolarda bu varlıkların gerçek değerleri ile görünmesinin sağlanması gerekmektedir.

BULGU 5: İller Bankası Ortaklık Payının Mali Tablolarda Eksik Gösterilmesi

İller Bankası tarafından Belediye adına kesilen sermaye payı tutarı ile bu payların takip edildiği 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabında kayıtlı tutarın birbiriyle uyumlu olmadığı tespit edilmiştir.

6107 sayılı İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun'un 4'üncü maddesinin birinci fıkrasında, il özel idareleri ve belediyelerin Bankanın ortağı olduğu belirtilmiştir. Aynı maddenin üçüncü fıkrasının (a) bendinde ise 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun'a göre her ay Maliye Bakanlığı ve İller Bankası tarafından dağıtılacak vergi gelirleri paylarının toplamı üzerinden aylık yüzde iki oranında kesilecek miktarın, Bankanın sermayesine ekleneceği hüküm altına alınmıştır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 178'inci maddesinde; kanuni yetkilere dayanarak mali kuruluşların sermayesine iştirak edilen tutarların ve bu sermaye tutarlarının işletilmesinden doğan kar ve zararların, bütçeye iade olunan tutarlar ile bu kuruluşlara ikrazen verilen ve mahsup edilen tutarların izlenmesi için 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının kullanılacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla, her ay Banka tarafından vergi gelirleri paylarının toplamı üzerinden aylık yüzde iki oranında kesilecek tutarın 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabında takip edilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede; İller Bankası sermaye payı kesintilerinin 2014 yılı itibariyle 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabında takip edilmeye başlandığı ve 2014 yılından 2021 yılına kadar bu hesaba 33.520.090,01 TL tutarında kayıt yapıldığı, ancak 2014 yılından önce yapılan sermaye payı kesintilerinin 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabında yer almadığı tespit edilmiştir. Söz konusu kesintiler, İller Bankası sisteminde 2007 yılı itibariyle görünmekte olup 2007-2021 yılları arasında kesilen sermaye paylarının toplam tutarı 61.963.416,79 TL'dir. Dolayısıyla, 2007-2014 yılları arasında kesilen sermaye payları muhasebe kayıtlarında yer almadığından 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı bilançoda 28.443.326,78 TL eksik görünmektedir.

Mali tabloların Belediyenin varlıklarını doğru bir şekilde yansıtması için ilgili mevzuat uyarınca kesilen sermaye paylarının tamamının muhasebe kayıtlarına alınması gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında, bulgu konusu hususa katılmış ve konu ile ilgili hatanın 2022 yılı kayıtlarında düzeltildiğini belirtmiştir. Söz konusu hata 2021 yılı mali tablolarını etkilediğinden bu husus denetim raporuna alınmıştır.

BULGU 6: Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri İçin Amortisman Ayrılmaması

251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabında yer alan duran varlıklar amortismanına tabi olmasına rağmen bu varlıklar için yıl sonunda amortisman ayrılmadığı tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına ilişkin 202'nci maddesinde; bu hesabın, maddi duran varlık bedellerinin ekonomik ömrü içerisinde giderleştirilmesi ve hesaben yok edilmesini izlemek için kullanılacağı hüküm altına alınmıştır. Aynı Yönetmeliğin hesabın işleyişini düzenleyen 203'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde ise maddi duran varlıklar hesapları için ayrılan amortisman tutarlarının yıl sonunda 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak, 630 Giderler Hesabına borç kaydedileceği belirtilmiştir.

Muhasebat Genel Müdürlüğü 47 Sıra No'lu Genel Tebliği'nin "Amortisman ve tükenme payına tabi duran varlıklar" başlıklı 3'üncü maddesinde; 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabında yer alan varlıkların amortismanına tabi olduğu, "Amortisman ve tükenme payı ayırma yöntemi" başlıklı 5'inci maddesinde ise duran varlıklar için amortisman ve tükenme payı ayrılmasında normal amortisman yöntemi uygulanacağı, bu yöntemle göre varlıklar için amortisman ve tükenme payının, varlığın yararlanma süresine göre Tebliğ ekindeki Amortisman ve Tükenme Payı Süre ve Oranları Listesinde belirlenen oranlar uygulanmak suretiyle, her yıl eşit olarak ayrılacağı ifade edilmiştir.

Belediyenin 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabında yer alan duran varlıklarının amortismanına tabi tutulması, mali tabloların tam ve güncel veri sunmasının sağlanması açısından önem arz etmektedir.

Yapılan incelemede, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabında 604.365.008,79 TL tutarında yer alan varlıklar için 2021 yılına kadar amortisman ayrılmadığı görülmüştür. 8.688.466,42 TL'si 2021 yılında olmak üzere Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabında izlenen duran varlıklar için toplam 91.971.984,10 TL tutarında amortisman ayrılması gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında, bulgu konusu hususa katılmış ve konu ile ilgili hatanın 2022 yılı kayıtlarında düzeltildiğini belirtilmiştir. Söz konusu hata 2021 yılı mali tablolarını etkilediğinden bu husus denetim raporuna alınmıştır.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Vergi Gelirlerinin Tahsilat Oranının Düşük Olması

Mardin Büyükşehir Belediyesince tahakkuku yapılan vergi gelirleri ile ilgili olarak; 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabı ile 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabının “01.Vergi Gelirlerinden Alacaklar” alt kodlarında yer alan tahsilat oranlarının düşük olduğu görülmüştür.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un, 37'nci maddesinde; amme alacaklarının hususi kanunlarında belli edilen zamanlarda ödeneceği, 55'inci maddesinin birinci fıkrasında, amme alacağını vadesinde ödemeyenlere, 15 gün içinde borçlarını ödemeleri veya mal bildiriminde bulunmaları lüzumu bir "ödeme emri" ile tebliğ olunacağı belirtilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun “Belediye başkanının görev ve yetkileri” başlıklı 38'inci maddesinde belediyenin hak ve menfaatlerini korumak, gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek belediye başkanının görevleri arasında sayılmıştır. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun 61'inci maddesinde gelirlerin ve alacakların tahsili muhasebe hizmetinin bir parçası olarak görülmüş ve muhasebe yetkilisinin, bu hizmetlerin yapılmasından sorumlu olduğu belirtilmiştir. Aynı Kanun'un 60'ıncı maddesinin (e) bendinde ise ilgili mevzuatı çerçevesinde idare gelirlerini tahakkuk ettirmek, gelir ve alacaklarının takip ve tahsil işlemlerini yürütmek mali hizmetler biriminin görevleri arasında sayılmıştır.

Mardin Büyükşehir Belediyesinin vergi gelirlerine ilişkin tahakkuk ve tahsilat oranlarının incelenmesi neticesinde; 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabı ile 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabının belediyelerce tarh ve tahakkuku yapılan çeşitli vergi, resim ve harç kalemlerinin yer aldığı “01.Vergi Gelirlerinden Alacaklar” alt kodlarında yer alan tahsilat oranlarının düşük olduğu ve devreden tahakkuk tutarının yıllar itibarıyla artış gösterdiği görülmüş olup, bahsi geçen hususa aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 9: Vergi Gelirlerinden Alacaklara Ait Tahsilat/Tahakkuk Tablosu

Hesap Kodu / Adı	Alt Kodu / Adı	Toplam Tahakkuk (TL)	2021 Yılında Tahsil Edilen (TL)	2022 Yılına Devreden (TL)	Tahsilat Oranı (%)
120-Gelirlerden Alacaklar	01.Vergi Gelirlerinden Alacaklar	4.140.229,84	891.842,86	3.248.386,98	21,5
121-Gelirlerden Takipli Alacaklar	01.Vergi Gelirlerinden Alacaklar	9.684.092,09	1.755.416,06	7.928.676,03	18,1

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere Mardin Büyükşehir Belediyesince tarh ve tahakkuk edilen vergi, resim ve harçlar ile ilgili olarak; 2021 yılında tahakkuk ettirilen 4.140.229,84 TL'nin %21,5'u ve bunlara ilişkin önceki yıl tahakkuklarından devreden 9.684.092,09 TL'nin %18,1'i tahsil edilmiştir.

Kamu idaresi cevabında, konuya ilişkin çalışmaların başlatıldığını ve alacakların takibinin yapılacağını belirtmiştir. Buna göre; vergi, resim ve harç gelirlerinin tahsil ve takip işlemleri ile ilgili olarak yeterli özenin gösterilmesi ve yukarıda sayılan mevzuat hükümlerine uygun hareket edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 2: Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımı Sözleşmesinin Süresiz ve Bedelsiz Olarak Yapılması

Mardin Büyükşehir Belediyesinin ile Mardin Kent A.Ş. arasında imzalanan farklı nitelikteki 1628 kişilik personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı sözleşmesinin süresiz ve bedelsiz olarak düzenlendiği tespit edilmiştir.

24.12.2017 tarih ve 30280 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 696 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile 4734 sayılı Kanunun 62'nci maddesinin (e) bendinde değişiklik yapılarak belediyelerinde kendi bütçelerinden personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı veya niteliği itibarıyla bu sonucu doğuracak şekilde alım yapamayacağı ve yine aynı KHK'nın 126'ncı maddesiyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen ek madde 20 ile personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımlarını 4734 sayılı Kanunun 22'nci maddesindeki limit ve şartlar ile 62'nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendindeki sınırlamalara tabi olmaksızın doğrudan hizmet alımı yoluyla kendi şirketlerine gödürebilecekleri hüküm altına alınmıştır.

Bu Kararname uyarınca 28.04.2018 tarih ve 30405 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımlarının Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslarda; personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı ihalelerine dayalı sözleşmeler kapsamında çalıştırılanların, sürekli işçi kadrolarına veya mahalli idare şirketlerinde işçi statüsüne geçirilmesine ilişkin düzenleme ve açıklamalar yapılmıştır. Anılan mevzuat hükümlerinde, bu kapsamdaki hizmet alımlarında taraflar arasında sözleşme imzalanmasının zorunlu olduğu belirtilmiş ancak imzalanacak sözleşmenin süresine değinilmemiştir.

Ancak 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Kontrol Kanunu'nun "Gelecek yıllara yaygın yüklenmeler" başlıklı 28 inci maddesinin son fıkrasında; Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin, 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 62'nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında olan işlerden sürekli nitelikte olanlara ilişkin hizmet alımlarında, yüklenme süresinin üç yıl olmasının zorunlu olduğu belirtilmiş ancak işin süresi ve niteliğinden kaynaklanan zorunlu hallerde bu süre gerekçesi gösterilmek koşuluyla ve üst yöneticinin onayıyla kısaltılabileceği hüküm altına alınmıştır. Belediye şirketinden doğrudan hizmet alımı yoluyla yapılan personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı sürekli nitelikteki hizmet alımı olması nedeniyle sözleşme süresi belirlenirken yukarıdaki mevzuat hükümlerinin de dikkate alınması önem arz etmektedir.

Bu kapsamda yapılacak personel çalıştırılmasına dayalı hizmetlerin bedelinin tespitinde ise Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin yaklaşık maliyetin belirlenmesi hükümlerine uyulmasının zorunlu olduğu, bu Usul ve Esaslarda hüküm bulunmayan hallerde adı geçen Yönetmelik ile eki Hizmet İşleri Genel Şartnamesi ve ilgili diğer mevzuat hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. Bahsedilen mevzuatlar 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununu dayanak alınarak hazırlanmış olup, 4735 sayılı Kanunun 7'nci maddesinde ise sözleşmenin bedeli, süresi ve türünün sözleşmede yer alması gereken zorunlu unsurlardan olduğu belirtilmiştir. Yönetmeliğin eklerinden Hizmet Alımlarına Ait Tip Sözleşme'nin 6'ncı maddesinin dipnotunda sözleşme türü ve bedelinin nasıl belirleneceği açıkça ifade edilmiştir. Dolayısıyla sözleşmenin bedel içermesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede Sözleşmenin süresiz ve bedelsiz imzalandığı görülmüştür. Bu durum kesilmesi gereken damga vergisinin hesaplanmasına da imkan vermemektedir. Yüklenme süresinin üç yıl olduğu ancak zorunlu nedenlerle ve üst yöneticinin onayı ile kısaltılabileceği hüküm altına alındığından; sözleşmenin süresinin üç yıl olarak belirlenmesi

---

öncelikli olup, zorunlu nedenlerle kısaltılması gerekiyorsa üst yöneticinin onayına başvurularak sürenin belirlenmesi ve sözleşmenin bedel içerecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında, bulgu konusu hususa katılmış olup 2022 yılı içerisinde personel alım sözleşmelerinin yeniden düzenlenerek mevzuata uygun hale getirileceğini belirtmiştir.

BULGU 3: Kırılma, Bozulma ve Eskime Nedeniyle Ekonomik Ömrünü Tamamlayan Taşınırların Hurda Hesaplarına Aktarılmaması

Belediyenin 2021 yılı mali tablo ve eki belgelerin incelenmesinde; idarece kullanılıp kırılma, bozulma veya eskime gibi nedenlerle ekonomik ömrünü tamamlayan stoklar ile dayanıklı taşınırların, 157 Diğer Stoklar Hesabı ve 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabında izlenmediği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Taşınır ve taşınmaz işlemleri" başlıklı 44'üncü maddesine dayanılarak hazırlanan Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Amaç" başlıklı 1'inci maddesinde; Yönetmelik'in amacının, kaynağına ve edinme yöntemine bakılmaksızın kamu idarelerine ait taşınır malların kaydı, muhafazası ve kullanımına ilişkin esas ve usulleri belirlemek olduğu ifade edilmiştir. "Taşınırların kaydı" başlıklı 12'nci maddesinde ise kamu idarelerince bütün taşınırların ve bunlara ilişkin işlemlerin kayıt altına alınmasının esas olduğu belirtilmiştir.

Mezkur Yönetmelik'in "Hurda nedeniyle çıkış" başlıklı 28'inci maddesinde; ekonomik ömrünü tamamlamış olan veya tamamlamadığı halde teknik ve fiziki nedenlerle kullanılmasında yarar görülmeyerek hizmet dışı bırakılması gerektiği ilgililer veya özel mevzuatı çerçevesinde oluşturulan komisyon tarafından bildirilen taşınırların kayıttan düşme teklif ve onay tutanağı düzenlenerek hurdaya ayrılacağı belirtilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 157 Diğer Stoklar Hesabı'nın işleyişini açıklayan 120'nci maddesine göre; idarenin kırılma, bozulma veya eskime gibi nedenlerle kullanılmayacak veya tüketilemeyecek hale gelen stoklarının bu hesapta izlenmesi gerekmektedir. Ayrıca Yönetmelik'in 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabının işleyişini açıklayan 225'inci maddesinde; çeşitli nedenlerle kullanılma olanaklarını yitiren maddi duran varlıkların ilgili hesaplardan çıkarılarak bu hesapta muhasebeleştirileceği

---

---

ve söz konusu varlıkların ayrılmış olan amortisman tutarının da 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabına kaydedileceği ifade edilmiştir.

Belediyenin 2021 yılı bilançosunun incelenmesi neticesinde; 157 Diğer Stoklar Hesabının borç bakiyesi vermediği, 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabının ise sadece 250.089,61 TL olduğu ve bu tutarın önceki yıllardan devrettiği görülmüştür. Ancak 2021 yılı içerisinde yerinde yapılan denetimlerde kırılma, bozulma veya eskime gibi nedenlerle kullanılmayacak stoklar ile çeşitli nedenlerle kullanılma olanaklarını yitiren maddi duran varlıkların olduğu ve bu varlıkların hurdaya ayrılması için komisyon kurulmadığı, kayıttan düşme teklif ve onay tutanağı düzenlenmediği ve muhasebe kayıtlarının yapılmadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla kurum taşınırlarının bilançoda gerçek mahiyetlerine uygun olarak sağlıklı ve güvenilir bir biçimde bilgi içermediği ve olması gerekenden daha az olduğu görülmüştür.

Buna göre, kullanılma olanaklarını yitiren ve hurdaya ayrılması gereken stoklar ile maddi duran varlıkların, Taşınır Mal Yönetmeliği hükümleri gereği oluşturulacak komisyonca kayıttan düşme teklif ve onay tutanağı düzenlenerek hurdaya ayrılması ve muhasebe kayıtlarının yapılması gerekir. Kamu idaresi cevabında; bulgu konusu hususa katılmış ve konu ile ilgili gerçekleştirilecek çalışmalar neticesinde gerekli muhasebe kayıtlarının yapılacağını belirtmiştir. Bu çerçevede, belediyeye ait hurda taşınırlarla ilgili işlemlerin yapılarak, hurdaya ayrılan stokların 157 Diğer Stoklar Hesabında, dayanıklı taşınırların ise 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabında izlenmesi uygun olacaktır.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK 1: ÖNCEKİ YIL/YILLAR SAYIŞTAY DENETİM RAPORUNA İLİŞKİN İZLEME FORMU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Bazı Belediye Gelirlerinde Tahsilat Oranının Düşük Olması	2020	Yerine Getirilmedi	Konu 2021 denetim raporuna alınıp bulgu konusu yapılmıştır.
Kurum Veznelerinden Yapılan Tahsilatlarda Kasa Hesabının ve Diğer Hazır Değerler Hesabının Kullanılmaması	2020	Kısmen Yerine Getirildi	Konu kısmen devam ettiği için raporda bulgu madde 1'de konu edilmiştir.

Taşınmaz Kayıtlarının Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik Hükümlerine Uygun Olarak Yapılmaması	2020	Yerine Getirilmedi	Konu devam ettiğinde denetim raporuna alınıp bulgu konusu yapılmıştır.